

SM:n asiatus SMDno-2017-700

Firearms Unitedin Ry:n lausunto reserviläispoikkeuksen soveltamismahdollisuuksista EU asedirektiivin kansallisessa täytäntöönpanossa.

Vastaukset lausuntopyynnössä esitettyihin kysymyksiin

1. Mitkä reserviläistoiminnassa tähän saakka käytetyt aseet siirtyivät nyt A-luokkaan? Mihin käyttötarkoitukseen näitä aseita on tähän saakka käytetty ja mihin kansallisen puolustuksen tarkoituksessa tapahtuvaan toimintaan niitä tulisi jatkossa käyttää ja millä perusteella?

Direktiivin mukaisiin A6-, A7- ja A8-luokkiin siirtyviä aseita on Suomessa tällä hetkellä laajalti aktiivisten reserviläisten käytössä heidän omaehtoisessa harjoittelussaan ja samoilla aseilla ammutaan MPK:n ja MPK:n jäsenyhdistyksien erimuotoisissa kilpailu- ja koulutustapahtumissa. Sen lisäksi samoja aseita voidaan käyttää MPK:n sotilaallisia valmiuksia kehittävässä koulutustapahtumissa sekä kursseilla sekä sotilastaitokilpailuissa. On erityisesti huomioitava, että harvoja poikkeuksia lukuun ottamatta MPK:n koulutuksessa hyödynnetään osallistujien omia aseita.

Yllä mainitun tyyppinen itselataava suuren lipaskapasiteetin ase on välttämätön monissa reserviläisten yleisesti harrastamissa ja ampuma- sekä aseenkäsittelytaitoa ylläpitävissä ampumatapahtumissa sekä kilpailulajeissa kuten:

- Sovellettu reserviläisammunta
- Reserviläisammunta (aiemmin paalvelusammunta)
- Falling plates
- 150 m kenttäammunta itselataavalla kiväärillä
- RA7 ammunta

Varsinaista kilpaurheilua tärkeämpää on kuitenkin turvata reserviläis- ja maanpuolustusjärjestöjen jäsenkunnan mahdollisuudet ohjattuun ja järjestelmälliseen ampumaharjoitteluun reserviläistoimintaan hyvin soveltuvilla aseilla.

Useimmat reserviläisten ampuma-aseet ovat olleet tähän asti sekä urheilu-, että metsästysperusteella luvitettuja. Ministeriön näkökannan mukaan lakiuudistuksessa ei tulisi laajentamaan ampuma-aseiden luvanmyöntöperusteita. Jatkossa reserviläisaseen hankinnan edellytyksenä olisi yksinomaan ampumaurheilu tai ampumaharrastus. Metsästykseen hankittua asetta ei voisi lipasrajoituksen takia enää useimmiten lainkaan käyttää reserviläisammunnassa. Vapaaehtoisen maanpuolustuksen

kannalta on hyvin olennaista, että tämä harrastusperuste myös yksin on hyväksyttävä syy ampumase-luvan saamiseksi, eikä urheilu- ja kilpailuvaatimus saa lupaharkinnassa liaksi korostua. Säännöllisen ja todennetun maanpuolustusharrastuksen tulee olla sinällään riittävä peruste luvansaannille reserviläisen ampumarjoitteluun ja ampumataitoa ylläpitävään toimintaan.

Laki vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta estää puolustusvoimien ampuma-aseiden käytön sotilaallisia valmiuksia palvelevassa koulutuksessa. Jos käytetään puolustusvoimien aseita, kyseessä on aina varsinainen sotilaskoulutus. Puolustusvoimien vähäiset resurssit ja alhaiset kertausharjoitusmäärät eivät riitä korvaamaan aktiivisten reserviläisten omaehtoista harjoittelua ja reserviläistaitojen ylläpitämistä. Vapaaehtoisen maanpuolustustoiminnan jatkumisen turvaaminen nykyisessä laajuudessaan edellyttää reserviläisten omien ampuma-aseiden käyttöä myös tulevaisuudessa osana uskottavaa puolustusta. Onhan maanpuolustuspoikkeus Ministeri Risikon mukaan tärkein asedirektiivin poikkeuksista. [1] Olisi hyvin erikoista, jos Suomen hallituksen nimenomaan direktiiviin ajamaa poikkeusta ei pantaisi selkeästi ja tehokkaasti täytäntöön Suomessa.

Jos A-luokkaan siirtyvien aseiden käyttömahdollisuutta kuitenkin olennaisesti rajoitettaisiin vapaaehtoisessa maanpuolustuksessa, olisi sillä ”merkittäviä kielteisiä vaikutuksia Suomessa tehtävään vapaaehtoiseen maanpuolustustyöhön”, huolimatta aiemmasta lausunnosta, jonka mukaan näin ei olisi [2]

[1] <https://yle.fi/uutiset/3-9364469>

[2] http://valtioneuvosto.fi/artikkeli/-/asset_publisher/1410869/eu-n-asedirektiivi-etenee-ei-esta-reservilaistoimintaa-tai-muuta-aseharrastamista

Kansallisen puolustustarkoituksen kannalta tärkeintä on, että luvansaanti omaan A6-, A7- ja A8-luokan aseeseen harrastusperusteisena säilyy edelleen mahdollisena aktiivisuutensa osoittaneelle reserviläiselle, joka haluaa kehittää ampumataitoaan osallistumalla ohjattuun harjoitus-, koulutus- ja kilpailutoimintaan useissa reserviläisammunnan muodoissa. Direktiivin määrittämä urheilupoikkeus mahdollistaisi A-luokan aseiden hankinnan lähinnä vain SRA-kilpailukäyttöön sivuttaen täysin tavanomaisemman reserviläisten perusampumarjoittelun ja reservin monimuotoisen ampumatoiminnan. Siksi on tärkeää, että urheilupoikkeuksen rinnalla hyödynnetään täysimittaisesti myös Suomelle neuvotteluissa avautunutta mahdollisuutta luvan saantiin reserviläispoikkeuksen eli maanpuolustusvalmiuden kannalta tarpeellisen reserviläisammunnan harrastuksen perusteella.

2. Ketkä ovat kansallisen puolustuksen kannalta sellaisessa asemassa ja millä perusteella (esim. sodanajan sijoitus, koulutustarve, toiminta maakuntakomppanioissa jne.), että luvan antaminen heille A-luokan aseisiin olisi direktiivin edellyttämällä tavalla

a) poikkeuksellisesti ja

b) asianmukaisesti perustellulla tavalla

c) yksittäistapauksissa perusteltua.

d) Edellyttäen, että yleinen järjestys ja turvallisuus eivät saa vaarantua.

Suomen puolustusratkaisun kannalta on tärkeintä laaja ampumataitoinen reservi. Viimeaikainen keskustelu yhteiskunnassa on vahvistanut yleiseen asevelvollisuuteen perustuvaa puolustusratkaisua ja on selvää, että yksin ammattiarmeijaan siirtyminen on poliittinen mahdottomuus. Direktiivin mukaisesti potentiaalisia luvansaajia olisivat nuhteettomat täysi-ikäiset maanpuolustusvelvolliset kansalaiset, jotka eivät oletettavasti aiheuta vaaraa itselleen tai muille taikka yleiselle järjestykselle tai yleiselle turvallisuudelle, ja joilla on perusteltu syy ja tarve oman ampuma-aseen hallussapitoon.

Esimerkkejä poikkeuksellisuudesta (vaatimus a) ovat erityisesti:

- Henkilö, jolla on PV:n, MPK:n tai reserviläisjärjestön ampuma-aseisiin liittyvä kouluttajastatus ja joka tarvitsee ampuma-asetta omalla ajalla tapahtuvaan harjoitteluun ja ammattitaitonsa ylläpitämiseksi.
- Reserviläinen, jolla on PV:n, MPK:n tai reserviläisjärjestön kouluttama pätevyys, jonka ylläpitäminen vaatii jatkuvaa ampuma-aseella harjoittelua, esimerkkinä vaikka tarkka-ampujaksi koulutetut reserviläiset. Käyttötarve tulee reserviläisen itse perustella, ja myönteisen tai kielteisen päätöksen tulee tulla lupaharkintaa tekevältä viranomaiselta. Tämän lisäksi hakijan tulisi edellyttää aktiivisen harjoittelun tai harrastuneisuuden todistamista luvanhakuhetkellä.
- Reserviläinen, jolla on sijoitus MAAKK/VVJ (välittömän valmiuden) -joukoissa, ja hän pystyy todistamaan aktiivisen harjoittelun ja harrastuneisuuden luvanhakuhetkellä. Tämä lisäksi merkittävästi maanpuolustusratkaisumme uskottavuutta, eikä vaarantaisi sellaisenaan YJT:tä.
- Mikäli hakijalla on muu hyvin perusteltu maanpuolustuksellinen syy ampuma-aseluvalle, mutta lupaa ei pystytä muiden direktiivien poikkeuksien (esim. urheilupoikkeus, keräilypoikkeus) nojalla myöntämään, voisi luvan saada reserviläisammuntaperusteella (esimerkkinä tästä ovat A8-kategoriaan jäävät ampuma-aseet, joita ei voida urheilupoikkeuksella myöntää).

Lupaviranomainen suorittaa jo nyt jokaisen hakijan hakemuksen kohdalla erikseen sekä lupaharkinnan että päätöksenteon pohjautuen hakijan toimittamaan usein melko laajaan materiaaliin (vaatimus b).

MPK:n ja MPK:n jäsenyhdistysten säännöllistä ammunnanharjoittelua harrastava jäsenkunta edustaa EU-mittakaavassa niin pientä erikoisryhmää, että siinä kaikki aktiiviseen maanpuolustusharrastukseen liittyvät hyvin perustellut luvat ovat yksittäistapauksia (vaatimus c).

Lupaharkinnassa tutkitaan myös henkilön soveltuvuus aseluvan haltijaksi ja erityisesti kiinnitetään huomiota siihen, ettei henkilöä ole tuomittu tahalliseksi väkivaltarikoksesta, eikä hän muutenkaan oletettavasti aiheuta vaaraa itselleen tai muille taikka yleiselle järjestykselle tai yleiselle turvallisuudelle (vaatimus d).

On huomattava, että lupaharkinta ei voi perustua reserviläisen kulloiseenkin sodanajan sijoitukseen, koska sijoitus ja tehtävät voivat muuttua nopeassakin tahdissa reservissä olon aikana monta kertaa ja ennakoimatta. Reservissä on myös laaja joukko sijoittamattomia, mutta sijoituskelpoisia henkilöitä. Hyvän ampumataidon hankkiminen ja kehittäminen vaatii pitkäjänteistä vuosia kestäväää harjoittelua. Harjoittelua ei voi aloittaa vasta kun muuttunut sijoitus sitä vaatii. Luvansaannin ikäraja ei voi myöskään sitoa reserviläisen enintään 45 tai 60 vuoden ikään. Pätevimmat ja kokeneimmat henkilöt toimivat usein MPK:ssa ja reserviläisjärjestöissä vielä hyvin pitkään ammunnan kouluttajina, kilpailujen toimitsijoina ja tuomareina ym. tehtävissä sen jälkeen kun PV:n sijoitus on päättynyt ja heidän panoksensa vapaaehtoisen maanpuolustuksen hyväksi on korvaamaton.

3. Mikä taho mielestänne on asianmukainen määrittelemään yksityishenkilön kohdalla sen, että juuri hänelle tulisi kansallisen puolustuksen tarkoituksessa myöntää lupa A-luokan aseeseen ja mitkä olisivat perusteet?

Lupaharkinnan suorittavan viranomaisen tulee jatkossakin tehdä lupapäätös toimitetun hakemusmateriaalin ja tarvittaessa myös luvanhakijan haastattelun perusteella. Lupaharkinnassa pitää ottaa huomioon lupaa hakevan vapaaehtoinen maanpuolustusharrastus kokonaisuutena käsittäen:

- Suoritettu koulutus Puolustusvoimissa, MPK:ssa ja MPK:n jäsenjärjestöissä
- Toiminta ammunnan kouluttajana, johtajana ja ohjaajana
- Osallistumisaktiivisuus reserviläisille tarkoitettuihin ammuntatapahtumiin joko kouluttajan tai osallistujan roolissa.
- Muu osallistuminen vapaaehtoiseen maanpuolustukseen

Luvansaannin tulee perustua tapauskohtaiseen harkintaan reserviläisharrastuksen luonteesta ja kestosta. Luvan myöntämisen edellytyksiä koskevaa harkintaa ei tule ulkoistaa vain jollekin yksittäiselle toimijalle, järjestölle tai organisaatiolle, joka käytännössä päättäisi luvansaajat lupaviranomaisen puolesta. Varsinkin kun tällainen taho ei välttämättä tuntisi tarkasti koko reserviläiskentän ammunnan muotoja ja niiden erityistarpeita. Kyseessä on hallinnollinen päätös lupahakemuksen johdosta ja sen vuoksi päätöksenteon on oltava viranomaistoimintaa. Lupahakemusten käsittelyn helpottamiseksi, niille voitaisiin asettaa laatuun ja kattavuuteen liittyviä vaatimuksia.

4. Miten ja mikä taho määrittelee, millaisilla aseilla tapahtuva ampuminen on ampuma-asedirektiivin soveltamisen näkökulmasta kansallisen puolustuksen kannalta tarpeellista?

Suomessa Puolustusministeriö määrittelee puolustuspoliittiset linjaukset. Ampumataito erilaisilla aseilla sekä turvallinen ja ammattitaitoinen ampuma-aseen käsittely ovat jokaisen sotilaan perustaitoja, ja näin ollen hyödyllisiä taitoja kaikille maanpuolustusvelvollisille. Viime kädessä tarpeellisuuspäätöksen tekee lupaharkintaa tekevä viranomainen kaikkien ampuma-aselupaa haettaessa esitettyjen selvitysten ja hakemuserustelujen pohjalta.

Sotilasaseille on tunnusomaista asetekniikan jatkuva kehittyminen. Yksittäisen asetyypin soveltuvuutta tiettyyn käyttöön ei yleensä voi kaavamaisesti ja tyhjentävästi määritellä tai rajata. Asetyyppien määrittelyssä tulisi kansallisten erikoisuuksien sijasta nojautua selkeisiin EU-määritelmiin kuten jakoon lyhyisiin ja pitkiin aseisiin. Sisäasiainministeriön ampuma-aselautakuntaa tulisi asiantuntijaelimenä nykyistä paremmin hyödyntää soveltuvuuskysymyksissä. Reserviläisten urheilu- ja kilpailutoiminnan jatkuvuuden kannalta on tärkeää, että reserviläisammunnan harrastajat voivat hankaluuksista ja katkoista saada lupia sellaisiin aseisiin jotka liiton eri ampumalajeissa ovat osoittautuneet kilpailukykyisiksi ja toimiviksi.

5. Tulisiko luvat myöntää yksityishenkilöille vai esimerkiksi ampumakoulutusta antaville järjestöille tai yhdistyksille?

Lupia tulisi myöntää sekä yksityishenkilöille, että ampumakoulutusta antaville järjestöille ja yhdistyksille. Mikäli maanpuolustuspoikkeuksen nojalla myönnettäisiin A-luokan aseiden lupia pelkästään yhteisölupina, muuttuisi reserviläisammunnan harjoittelu ja kouluttaminen järjestöissä sekä MPK:n puitteissa erittäin ongelmalliseksi ja sillä olisi ”merkittäviä kielteisiä vaikutuksia Suomessa tehtävään vapaaehtoiseen maanpuolustustyöhön”. Yhdellä kurssilla voi olla kymmeniä osallistujia ja järjestöjen omituksessa on vain vähän yhteisöaseita. Lisäksi kurssin järjestäjän vastuulle tulisi ampuma-aseiden ja patruunoiden hankkiminen kurssin käyttöön, kuljetukset kurssipaikalle, jakaminen kurssilaisille ja lopuksi niiden pois kerääminen. Aseet tulisi vielä huoltaa, palauttaa ja varastoida käytön jälkeen. Tämä rajoittaa jo yksistään merkittävästi koulutustapahtuman sisältöä, sillä suurehko osa ajasta jouduttaisiin käyttämään toisarvoisiin järjestelyihin. Nykyisin harjoitus- ja koulutustilaisuudet, joilla pääosin tukeudutaan kurssilaisten omiin aseisiin, pystytään järjestämään erittäin tehokkaasti.

Reserviläisammunnassa on tärkeää, että ase on käyttäjälleen sopiva, oikein kohdistettu ja että käyttäjä tuntee sen ominaisuudet. Esimerkiksi nopean lippaanvaihdon oikea tekniikka sekä aseiden vaistonvarainen turvallinen suuntaaminen vaativat tuhansia toistettuja harjoituskertoja. Yhteisöaseilla ei koskaan voi saavuttaa riittävää harjoitusmäärää. Ainoastaan henkilökohtainen ase, jolla voi myös kylmäharjoitella aina sopivan tilaisuuden tullen, mahdollistaa täysipainoisen ja tehokkaan harjoittelun aseiden moitteettomaan käsittelyyn ja hallintaan.

6. Mikä merkitys yli 10 patruunan lippaalla on kansallisen puolustuksen tarkoituksessa tapahtuvassa ampumaharjoittelussa? Voidaanko vastaava harjoittelu toteuttaa 10 patruunan lippaalla? Jos ei voida, niin miksi?

EU:n asedirektiivi ei rajoita millään tavalla ampuma-aseiden lippaita, voitaita tai syöttökoteloita. Direktiivi käyttää termiä "latauslaite", jota ei direktiivissä määritellä millään tavalla. Eräissä muissa tutkitaan tällä hetkellä mahdollisuuksia määritellä "latauslaite" esimerkiksi "stripper clip" [3] tyyliksi pikalatureiksi paikallisessa aselaissa, jonka jälkeen paikalliseen lakiin määriteltäisiin erikseen lipas, vyö sekä syöttökotelo, näin kiertäen ampuma-asedirektiivin haittavaikutukset reserviläisten sekä muiden ammuntaa harrastavien sidosryhmien keskuudessa. Tällaisella määrittelyllä vältettäisiin myös tulevat ongelmatilanteet, joissa poikkeuksien piiriin kuulumattoman ammunnan harrastajan hallusta löydetään "latauslaite", sillä latauslaitteita ei kiinnitetä aseeseen, vaan lippaaseen, joka ei ole aseessa kiinni.

[3] https://en.wikipedia.org/wiki/Stripper_clip

Mitä tulee lippaisiin, reserviläisaseissa käytettyjen lippaiden ja muiden varusteiden osalta tärkeintä on, etteivät ne poikkea siitä, mitä kriisitilanteessa totuttaisiin käyttämään. Nykyaikaiset aseet on suunniteltu ajatellen niissä käytettävän tietyn kokoisia ja painoisia standardoituja lippaita, joita tyypillisesti ovat pitkissä aseissa 20 tai 30 patruunan lippaat tai sitäkin suuremmat.

Lipaskapasiteetit on mitoitettu sillä tavoin, että makuuasennossa saavutetaan tukevin ja paras ampuma-asento lipastukea käyttäen. Lyhyt 5-10 patruunan lipas ei ole soveltuva harjoitusohjelmiin, koska oikea ja luonteva ampuma-asento olisi mahdoton saavuttaa. Lähes kaikkiin reserviläisammunnan suorituksiin kuuluu nopean lippaan vaihdon hallinta. Esimerkiksi kilpailulajit joissa ammutaan kääntyviin tauluihin käyttäen vuorotellen nopeiden kääntöjen aikana kahta tai kolmea lipasta. SRA:ssa hidas lippaanvaihto huonontaa aina suoritusta merkittävästi. Oikea lippaanvaihtotekniikka edellyttää sotilasaseen vakiolipasta, josta on mahdollista saada aina samanlainen ote kuin mitä se olisi myös kriisin tai sodan ajan oloissa. Harjoittelu mahdollistaa lihasmuistiin tallentuneen suorituksen niin pimeässä kuin stressitilanteessakin. Olennaista on myös että vaihtolipas sopii sotilasvarusteiden normaaleihin lipastaskuihin ja on niistä nopeasti poimittavissa ja vaihdettavissa hankalassakin tilanteessa ja paineen alaisena.

Vaikka aseisiin joskus olisikin saatavana pienikokoisia erikoislippaita esimerkiksi metsästyskäyttöön, eivät ne ole soveltuvia reserviläisharjoitteluun ja -kilpailulajeihin. Erikoislippaiden saatavuus on yleensä huono ja hinta paljon kalliimpi kuin suurina määrinä tuotetuilla vakiolippailla. Ei ole myöskään hyvä, jos ampuja ehdollistuu toistuvassa harjoittelussaan suorittamaan lippaanvaihdot täysin eri rytmillä kuin mitä tarvittaisiin todellisessa käyttötilanteessa.

Useissa reserviläisammunnan lajeissa, erityisesti SRA:ssa on tärkeää pystyä ampumaan vaadittava määrä osuvia lyhyessä ajassa ja näihin suorituksiin suurikapasiteettinen alkuperäislipas on ehdottoman välttämätön.

7. Miten luvan hakija osoittaa poliisille perusteet poikkeusluvan myöntämiselle? Miten poikkeusluvan perusteiden

olemassaolo ja jatkuminen voidaan todentaa (esim. kansallisen puolustuksen tarkoituksessa annettavaan koulutukseen osallistumisen määrä, ikä, sijoituskelpoisuus, sijoituspaikka)? Jos poikkeusluvan perusteet eivät ole enää voimassa ja lupa peruutetaan, mitä aseelle tapahtuu?

Reserviläisammuntaan haettava lupa on perusteltava huolellisesti. Perustelu voi koostua seuraavan tyyppisestä dokumentaatiosta:

- PV:n tai MPK:n tai MPK:n jäsenjärjestön voimassa oleva kouluttajastatus tai todistus sen olemassa- tai voimassaolosta.
- Luvanhakijan toimittama MPK:n kurssirekisterin ote suoritetuista kursseista tai reserviläisjärjestön todistus suoritetusta ampumakoulutuksesta.
- Sotilaspassi, josta ilmenee Puolustusvoimissa saatu koulutus.
- MPK:n/Reserviläisjärjestön ampuma-asekouluttajan todistus ampumaharrastuksesta
- Aluetoimiston/PV:n edustajan kirjoittama todistus.

Useimpien ihmisten elämäntilanne vaihtelee, ja osaltaan määrittelee harrastuksiin ja vapaaehtoiisiin maanpuolustusaktiviteetteihin käytettävissä olevan ajan. Reserviläisampujan hankkima harrastusvälineistö saattaa edustaa huomattavaa taloudellista arvoa. Sitä voi myös olla vaikea myydä käypään hintaan. Luvan peruuttaminen tulisi tapahtua vain erittäin painavin perustein kuten:

- Hakija ei enää täytä ampuma-aseen hallussa pitämisen vaatimia kriteereitä esimerkiksi syyllistyttyään rikokseen tai ajaututtuaan päihdeongelmiin. Luvan peruutus käytäntö on toimiva jo nyt.
- Henkilö ei ole enää maanpuolustusvelvollinen

Yleisesti luvan peruuttamisen suhteen tulisi menetellä samoin kuin jo nyt tehdään.

Mikko Pesonen

Firearms United Finland Ry

